

12.SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

TYT AYT ÇALIŞMALARI

I. Ünite: İSLAM VE BİLİM

İSLAM MEDENİYETİNDE ÖNE ÇIKAN EĞİTİM KURUMLARI

Mescit-Cami: Hz. Muhammed (s.a.v.) İslam'ın ilk yıllarından itibaren Mekke'de çok zor şartlar olmasına rağmen eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmüştür. Her an şiddet ve öldürülme baskısı altında yaşayan Müslümanlar için **Erkam'ın (r.a.) evi ilk eğitim ortamı olmuştur.** Müslümanların hicret ile baskı ortamından kurtulmaları sonrasında, Hz. Peygamber (s.a.v.) Medine'de ilk icraat olarak bir mescit inşa etmiştir. Mescid-i Nebi (Peygamber Mescidi) adı verilen bu mescide bitişik olarak yapılan ve **“suffe” denilen bölümlerde eğitim öğretim faaliyetleri sürdürülmüştür.** Suffe, İslam medeniyetinin ilk eğitim kurumudur ve buralarda ikamet eden gençler ilim tahsili ile ilgilenmişlerdir.

Mektep: Mektepler, bugünkü anlamda ilkokul seviyesinde okuma yazma eğitimlerinin verildiği

okullardır. Hz. Peygamber'in (s.a.v.), on Müslüman çocuğa okuma yazma öğretmeleri karşılığında Bedir Savaşı esirlerini serbest bıraktığı bilinmektedir. Buradan hareketle bir veya birkaç sınıflı bir okulun oluşturulduğu ortaya çıkmaktadır. Vahiy kâtiplerinden Zeyd b. Sabit de (r.a.) bu okulun öğrencilerindedir.

Hulefa-i Raşidin Devri'nde ve özellikle Hz. Ömer (r.a.) zamanında bu tür okullar yaygınlaşmıştır. Hz. Ömer Dönemi'nde mektepler kurularak muallimlere maaş bağlanmıştır.

Medrese: Medreseler geçmişte yükseköğretim faaliyetlerinin yapıldığı yerlerdir. Bugünkü anlamda fakültelere karşılık gelen eğitim kurumlarıdır. İlk olarak hicri 5. asırda Selçuklular tarafından “Nizamiye Medreseleri” kuruldu. Medreselerin bulunduğu başlıca yerler Kurtuba, Bağdat, Horasan, Maverâünnehir, Semerkand, Buhara, Mısır, Konya, Kayseri, Sivas, Erzurum, Edirne, Elâzığ'dır.

Daru'l-kurra: Kur'an öğretilen ve hâfız yetiştirilen mekteplerin, kıraat eğitimi yapılan medrese veya bölümlerin genel adıdır. Bir başka ifadeyle daru'l-kurra, Kur'an-ı Kerim okuma ilmini uzmanlık derecesinde öğreten okullara verilen isimdir.

Daru'l-hadis: Hadis ilimlerinin öğretildiği ve hadis ilimlerinde uzmanların yetiştirildiği yüksek öğretim kurumlarıdır.

Beytü'l-hikme: Beytü'l-hikme, İslam medeniyetinde yüksek seviyede ilmî araştırmalar ve tercüme faaliyetlerinin yapıldığı eğitim kurumlarıdır. İslam dünyasında farklı bilimlere karşı erken dönemlerde başlayan ilgi, Abbasî halifeleri Harun Reşid ve Me'mun Dönemlerinde beytü'l-hikmenin kurulmasıyla artarak devam etti.

Kütüphane: Müslümanların kitaba olan sevgi ve saygıları, yazılı eser alanında İslam medeniyetinin önemli yer tutmasını sağlamıştır. İslam âleminde ilk kütüphaneler, Kur'an-ı Kerim ve hadis ağırlıklı olarak Emeviler Dönemi'nde birer okul olarak da görev yapan mescitlerde ortaya çıkmıştır.

Rasathane: Rasathane, astronomik gözlemler yapmaya yarayan özel bina ve evlere denir. Orta Çağ boyunca benzerine rastlanmayacak ölçüde sürekli ve sistemli rasathaneler, ilk olarak İslam dünyasında ortaya çıkmıştır. Tam teşekküllü olmasa da İslam dünyasında ilk rasathane 828 yılında Bağdat'ta kurulan **Şemmâsiye Rasathanesi'dir.**

Şifahane: Şifahane İslam dünyasında klasik hastanelerin genel adı olup bimaristan adıyla da bilinir. Bîmâr hasta anlamına gelen bir kelimedir. Başlangıç döneminde bimaristan adıyla anılan hastanelerin Selçuklular'da daru's-şifa veya daru'l-afiye ismiyle anıldıkları görülmektedir. Osmanlılar zamanında ise daru's-şifa ile birlikte daha çok daru's-sıhha, şifahane, bîmârhane ve tımarhane kelimelerini kullanılmıştır.